

Ekonominės plėtros vertinimas Lietuvos pavyzdžiu

Irena Danilevičienė

Doktorantė, Lietuvos socialinių tyrimų centras, A. Goštauto g. 11, LT-01108 Vilnius
Lektorė, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius, irena.danileviciene@dsti.lt

Anotacija. Vienas iš pagrindinių kiekvienos šalies uždavinių yra ekonominės plėtros puoselėjimas. Ekonominė plėtra sudaro sąlygas šaliai išlikti konkurencingai, tinkamai panaudoti darbo jėgą bei užtikrinti bendrojo vidaus produkto augimą. Tad galima teigti, jog šalies konkurencingumo vertinimas yra vienas iš pagrindinių ekonomistų uždavinių ir iškeltų ekonomikos mokslo tikslų. Straipsnio tyrimo objektas – ekonominė plėtra kaip šalies konkurencingumo užtikrinimo priemonė. Straipsnio tikslas – įvertinti Lietuvos ekonominę plėtrą 2005–2015 m. Tikslui pasiekti yra iškelti tokie uždaviniai: išnagrinėti mokslinę literatūrą ekonominės plėtros vertinimo srityje; įvertinti Lietuvos ekonominę plėtrą bei pateikti ekonominės plėtros skatinimo pasiūlymus. Straipsnyje taikomi metodai: mokslinės literatūros analizė, teorinių ir praktinių teiginių sugretinimo metodas, statistinių duomenų analizė, visuminio produktyvumo faktoriaus skaičiavimai.

Esminiai žodžiai: *bendrasis vidaus produktas, darbas, ekonominė plėtra, kapitalas, konkurencingumas, produktyvumas.*

Įvadas

Ekonominė plėtra dažnai yra suvokiama kaip kompleksinis reiškinys, kurio esmė – prisitaikyti prie nuolat besikeičiančių sąlygų ir kartu skatinti ekonominę šalies pažangą. Esminis ekonominės plėtros veiksnys yra produktyvumas bei tikslingas darbo ir kapitalo išteklių naudojimas (Kim, Law, 2012). Produktyvumas dažnai yra suprantamas kaip gebėjimas panaudojant turimus gamybos veiksnius sukurti pridėtinę vertę – produktą. Tinkamai panaudojus šiuos du esminius gamybos veiksnius galima sukurti pridėtinę vertę šaliai ir taip skatinti ekonominį augimą (Baležentis, 2013). Todėl tinkamai įvertinti

produktyvumo analizės rezultatai yra esminė prielaida puoselėjant konkurencingumą ir ekonominės sistemos efektyvumą.

Išsivysčiusiose šalyse ekonominė plėtra stipriai priklauso nuo šalies žmogiškojo kapitalo ir jo panaudojimo efektyvumo, todėl atsiranda poreikis ekonominę plėtrą ir produktyvumą vertinti pagal naudojamo darbo ir kapitalo įtaką bendrajam vidaus produktui (toliau – BVP). Kadangi ekonominė plėtra (o kartu ir produktyvumas) yra įvardijama kaip viena iš šalies konkurencingumo užtikrinimo priemonių (Jasinskas, Simanavičienė, 2009), todėl *straipsnio tikslas* – įvertinti Lietuvos ekonominę plėtrą 2005–2015 m. Šiam tikslui pasiekti yra suformuluoti tokie uždaviniai: išnagrinėti mokslinę literatūrą ekonominės plėtros vertinimo srityje; įvertinti Lietuvos ekonominę plėtrą bei pateikti ekonominės plėtros skatinimo pasiūlymus. Straipsnyje taikyti šie tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, teorinių ir praktinių teiginių sugretinimo metodas, statistinių duomenų analizė, visuminio produktyvumo faktoriaus skaičiavimai.

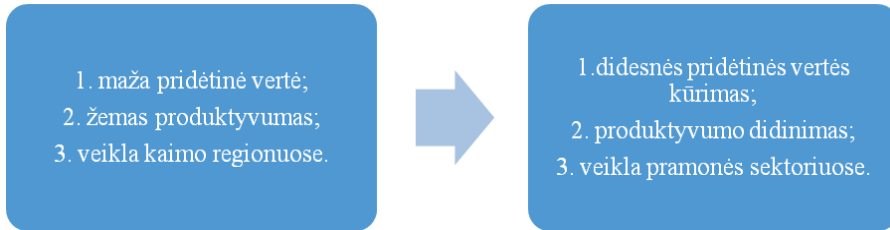
Straipsnį sudaro trys dalys. Pirmoje straipsnio dalyje apibrėžiama produktyvumo ir konkurencingumo samprata bei teoriniai produktyvumo ir konkurencingumo aspektai. Yra įvardijamas ryšys tarp produktyvumo ir konkurencingumo. Antroje dalyje apibrėžiamas produktyvumo matas – visuminis produktyvumo faktorius, jo aspektai, formulė ir nauda. Trečioje dalyje yra analizuojami statistiniai duomenys ir pateikiami visuminio produktyvumo faktoriaus skaičiavimo rezultatai.

Teoriniai produktyvumo ir konkurencingumo ypatumai

Šiuo metu ypač didelis dėmesys skiriamas veiksniams, darantiems įtaką ekonominei raidai, todėl kaip vienas iš pagrindinių ekonomistų uždavinių ir ekonomikos tikslų yra įvardijamas produktyvumo analizės poreikis. Nėra bendros nuomonės, kaip turėtų būti apibrėžiamas produktyvumas ir kokie veiksniai turėtų jį lemti. L. Latruffe (2010) produktyvumą apibrėžia kaip gebėjimą panaudojant turimus gamybos veiksnius sukurti pridėtinę vertę – produktą. Šiame kontekste produktyvumas yra įvardijamas keliais aspektais (Kim, Law, 2012) – kaip ekonominės plėtros prielaida ir vienas iš svarbiausių gyvenimo standartų determinantų bei santykis tarp patirtų išlaidų (išteklių panaudojimo) ir gauto efekto (galutinio rezultato) bei valdymo efektyvumo.

Produktyvumas taip pat yra suprantamas ir kaip santykis tarp visų naudojamų išteklių ir gautos naudos panaudojant turimus išteklius (Rutkauskas, Paulavičienė, 2005), todėl šiuo atžvilgiu produktyvumas yra susijęs su išteklių naudojimu, siekiant sukurti vertę. Efektyviai panaudojant turimus išteklius yra pasiekiamas aukštas produktyvumas. Produktyvumo pokyčiai gali lemti užimtumo kompoziciją, veikti darbuotojų indėlio matavimą bei atitinkamai daro įtaką nustatant darbo užmokesčio dydį (Peluffo, 2015). Tad galima teigti, kad tinkamas darbo, o tiksliau – žmogiškųjų išteklių naudojimas yra esminė prielaida užtikrinant ekonominę plėtrą.

Plačiausia prasme ekonominė plėtra turėtų būti suprantama kaip laipsnis, kuriuo ekonomika įtraukia efektyvius ekonominius išteklius ir juos paskirsto (Roemer, 2014). Plėtra reikalauja struktūrinės produkcijos ir vartojimo transformacijos (1 pav.).

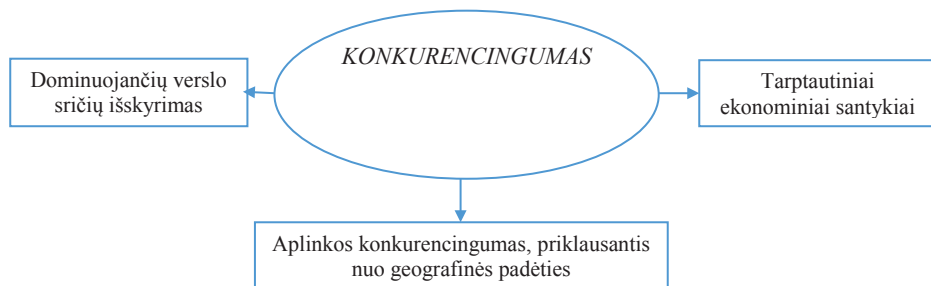

1 pav. Struktūrinės produkcijos ir vartojimo transformacijos grafinis vaizdavimas
(sudaryta autorės, remiantis T. Baleženčiu, 2013)

Pateiktas struktūrinės produkcijos ir vartojimo transformacijos grafinis vaizdas atskleidžia, kad transformacija nuo mažos pridėtinės vertės, žemo produktyvumo ir kaimo veiklų iki produktyvesnių, didesnės pridėtinės vertės veiklų paslaugų ir pramonės sektoriuose sudaro prielaidas skatinti kompleksiškesnių produktų gamybą ir eksportą, o atitinkamai ir didinti konkurencingumą. Vadinasi, produktyvumas ir konkurencingumas yra glaudžiai susijusios sąvokos, kurios lemia šalies ekonominę plėtrą.

Konkurencingumas yra dažnai įvardijamas kaip gebėjimas siekti geresnių rezultatų ir pranašumo vykdomoje srityje bei efektyviai naudojant turimus išteklius užtikrinti aukštą gyvenimo lygį ir tarptautinės prekybos vystymąsi (Meilienė, Snieška, 2010; Bru-neckienė, Kilijonienė, 2011).

Konkurencingumo samprata gali būti nagrinėjama įmonės (mikro-) ir šalies (makro-) lygmeniu (Dijkstra, Annoni, Kozovska, 2011; Žitkus, Mickevičienė, 2013). Šiame straipsnyje bus plačiau kalbama apie šalies konkurencingumą. Regiono konkurencingumas – regiono gebėjimas sukurti tokias ekonomines, socialines, infrastruktūrines bei institucines sąlygas, kurioms esant įmonės pasiekia geresnių veiklos rezultatų, o gyventojai labiau patenkina savo poreikius, palyginti su kitais regionais. Šalies konkurencingumas dažnai yra apibrėžiamas ir kaip sėkminga šalies užsienio prekyba, šalies našumas, gebėjimas užtikrinti šalies gyventojų gerovę (Rakauskienė, Tamošiūnienė, 2013). Šiuo atveju kaip esminiai konkurencingumo aspektai yra įvardijami tokie veiksniai: institucinė aplinka, makroekonominė situacija, inžinerinė infrastruktūra ir kt. Esminiai konkurencingumo aspektai yra pavaizduoti 2 pav.

2 pav. Regiono konkurencingumo rodikliai
(sudaryta autorės, remiantis E. Jasinsku, Ž. Simanavičiene, 2009)

Ekonominio konkurencingumo vertinimas yra nustatomas remiantis smulkiais svarbiais aspektais, pirmiausia įvertinant strateginius ekonominės plėtros sprendimus atsižvelgiant į bendrus kriterijus. 2 pav. parodo, kad konkurencingumas yra grįstas trijų pagrindinių veiksnių – dominuojančių verslo sričių išskyrimu, tarptautinių ekonominių santykių plėtojimu ir aplinkos konkurencingumo, priklausancio nuo geografinės padėties, skatinimu. Tad galima teigti, kad konkurencingumas yra glaudžiai susijęs su produktyvumu bei produktyvumo didinimu panaudojant turimus išgūdžius. Taip stengiamasi puoselėti aplinkos (arba šalies) konkurencingumą.

Detalizuojant produktyvumo koncepciją, paaiškėjo, kad produktyvumas yra svarbus matas, kuris leidžia išaiškinti nematomas tendencijas rinkose ir priimant sprendimus (Baležentis, 2013). Produktyvumo analizė yra esminė problema, siekiant pagerinti konkurencingumą ir kurti naudingą valdymo įrankį ekonominės plėtros procese (Domańska et al., 2014). Šalies konkurencingumą siūloma matuoti įvairiais būdais (Калюжный, 2003; Liučvaitienė, Peleckis, 2011; Ranci, 2011). Vienas iš siūlomų bei tinkamiausių metodų yra visuminio produktyvumo faktoriaus skaičiavimas kaip analitinio vertinimo metodo pavyzdys.

Visuminis produktyvumo faktorius kaip ekonominio augimo vertinimo būdas

Pastaruoju metu vis plačiau analizuojama šalies politinės, ekonominės, socialinės ir technologinės aplinkos įtaka ekonominiam progresui. Iškeliama idėja, kad socialiniai, istoriniai ir kultūriniai, instituciniai ir politiniai veiksniai bei administracinis kontekstas turi lemiamą įtaką plėtros procesui nacionalinio ir regioninio augimo bei įmonių produktyvumo perspektyvoje (Kim, Law, 2012). Makroekonominiai veiksniai (institucinė kokybė, atvirumas tarptautinei prekybai, geografinės sąlygos) yra pamatiniai ilgalaikio produktyvumo ir augimo skatinimo determinantai. Yra išskiriama daug metodų, kuriais gali būti vertinama šalies ekonominė situacija. Ypač didelį dėmesį mokslininkai (Hulten,

2001; Калюжный, 2003; Van Beveren, 2010; Chansarn, 2014; Lasagni et al., 2015; Puharts, Kloks, 2015) skiria visuminio produktyvumo faktoriui skaičiuoti makroekonominio augimo variklis (Puharts, Kloks, 2015). Tai metodas, apibrėžiantis procentinį kapitalo, darbo ir bendrą faktorių produktyvumo indėlį skatinant BVP augimą (Калюжный, 2003). Jei BVP didėja, darbo perėjimas nuo žemo prie aukšto produktyvumo lygio gali lemti plėtrą ir augimą. Pagal gaunamus rezultatus galima spręsti, į kurias dedamąsias (kapitalą ar darbą) reikėtų investuoti siekiant padidinti produktyvumą.

1942 m. J. Tinbergenas apibrėžė gamybos funkciją, kurią 1957 m. išplėtojo R. M. Solowas (1957) (Hulten, 2001). Visuminio produktyvumo faktorius yra Kobo ir Duglaso gamybos funkcijos liekana (1) (Filatovaitė, Bratčikovienė, 2015).

$$Q = AL_a K_b, \quad (1)$$

kur:

Q – produkcijos kiekis;
 A – produktyvumo faktorius;
 L ir K – gamybos veiksniai (darbas ir kapitalas);
 a ir b – koeficientai.

Gamybos funkcija parodo, kokį produkcijos kiekį galima gauti naudojant turimą išteklių kiekį. Ištekliai, priklausomai nuo gamybos pobūdžio, gali būti įvairūs. Dažniausiai išskiriamos trys gamybos veiksmų grupės: darbas, kapitalas ir žemė. Kadangi žemės fondas praktiškai nekinta, tai šis faktorius į gamybos funkciją dažniausiai neįtraukiamas.

R. M. Solowas (1957) visuminį produktyvumo faktorių apibrėžė kaip efektyvumą, su kuriuo firmos turimus išteklius paverčia atitinkamomis išvestimis ir turi atitinkamus rezultatus. Įmonės lygmeniu gamybos funkcija yra detalizuota (2) (Van Beveren, 2010; Lasagni et al., 2015).

$$Y_{it} = A_{it} K_{it}^{\alpha_k} L_{it}^{\alpha_l} M_{it}^{\alpha_m}, \quad (2)$$

kur:

Y_{it} – įmonės pajamos;
 A_{it} – laiko matas;
 $K_{it}^{\alpha_k}$ – fizinis kapitalas;
 $L_{it}^{\alpha_l}$ – užimtumo lygis;
 $M_{it}^{\alpha_m}$ – ištekliai.

Tad galima teigti, kad į skaičiavimus yra įtraukiami trys veiksniai – kapitalas, darbas ir tarpinio vartojimo prekės. Mokslininkai (Von Arnim, Rada, 2011) kaip kapitalo matavimo priemonę siūlo įtraukti mašinų vertę, technologinių išteklių panaudojimą, transporto priemonių ir įrangos vertę, kaip darbas yra vertinama visuminė kompensacija darbuotojams (darbo užmokestis, atlyginimai), o tarpinio vartojimo prekės yra nustatomos pagal žaliavų ir medžiagų kainas. Šie veiksniai padeda paaiškinti gamybos faktorius, kurie gali būti įdarbinti ir kurti aukštesnę pridėtinę vertę bei didinti techninį efektyvumą (Carlsson et al., 2015). Stebint šiuos determinantus galima rasti tinkamus būdus, kaip didinti jų produktyvumą (Chansarn, 2014).

Straipsnyje yra naudojama mokslininko (Калюжный, 2003) visuminio produktyvumo faktoriaus skaičiavimo metodika. Naudojant (3) formulę (taikant analitinį metodą) yra vertinamas nagrinėjamų veiksnių rezultatyvumas BVP atžvilgiu.

$$\Delta Y_{TFP} = \Delta Y_{TFP/L} + \Delta Y_{TFP/K}, \quad (3)$$

kur:

ΔY_{TFP} – visuminio produktyvumo faktoriaus pokytis;

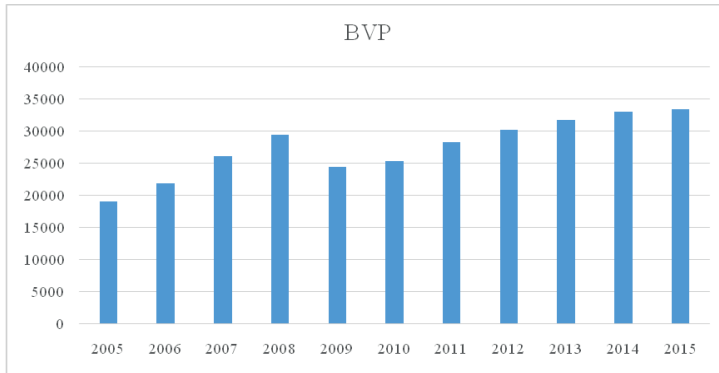
$\Delta Y_{TFP/L}$ – visuminio produktyvumo faktoriaus santykio su darbo ištekliais pokytis;

$\Delta Y_{TFP/K}$ – visuminio produktyvumo faktoriaus santykio su kapitalo ištekliais pokytis.

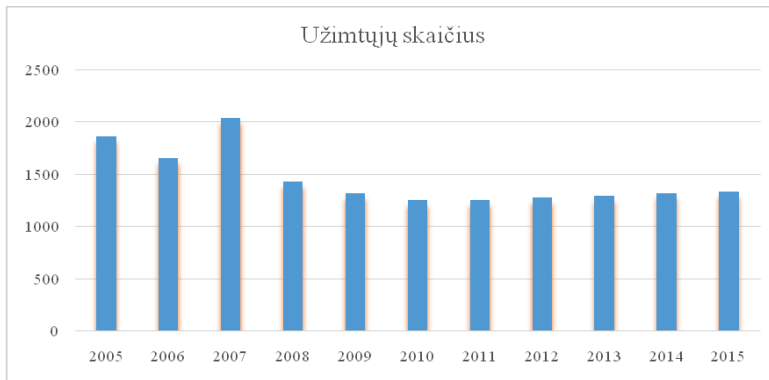
Maksimizuojant naudą yra pasirenkama darbo ir kapitalo kombinacija, kuri mažina patiriamus kaštus ir didina tikėtiną pelną (Zamparelli, 2015). Skaičiuojant indeksą reikia trijų veiksnių: BVP, darbo ir kapitalo. Atliekant tolimesnius skaičiavimus yra naudojami Lietuvos duomenys apie BVP, vidutinį metinį pagrindinį kapitalą, pagrindinio kapitalo naudojimą ir vidutinį metinį užimtųjų skaičių. Vertinant šį veiksnių yra skaičiuojamas kapitalo ir darbo produktyvumas / rezultatyvumas bei pagrindinio kapitalo dalis BVP (proc.).

Ekonominio augimo vertinimas Lietuvoje

Skaičiuojant visuminį produktyvumo faktorių yra naudojami 2005–2015 m. Lietuvos statistiniai duomenys: BVP dydis (mln. Eur) (3 pav.) pasirinktu laikotarpiu, turimas pagrindinis kapitalas, užimtųjų darbuotojų (tūkst.) (4 pav.) skaičius tuo metu, pagrindinio kapitalo naudojimas ir atitinkamai išskaičiuojamas kapitalo ir darbo produktyvumas.

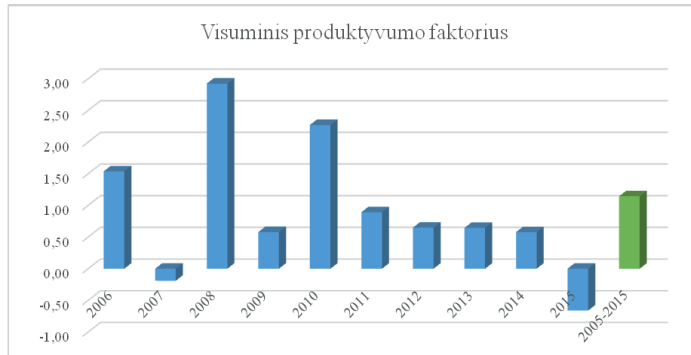

3 pav. BVP dydžiai (mln. Eur) 2005–2015 m. (sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis)

4 pav. Užimtųjų skaičius (tūkst.) 2005–2015 m. (sudaryta autorės, remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis)

Skaičiavimams yra taikoma gamybos funkcijos modifikacija – analitinis metodas, kuriuo yra skaičiuojama veiksnių pokyčių įtaka BVP augimui. Taikant (3) formulę yra skaičiuojamas visuminis produktyvumo faktorius 2005–2015 m. laikotarpiui Lietuvoje. Rezultatai pateikiami 5 pav.

5 pav. Visuminio produktyvumo faktoriaus skaičiavimo rezultatai (sudaryta autorės, remiantis atliktais skaičiavimais)

5 pav. pateikti duomenys atskleidžia, kad didžiausias produktyvumas Lietuvoje buvo 2007–2008 m., o tai reiškia, kad tais metais naudojant turimą darbo ir kapitalo kiekį buvo pagamintas didžiausias produktas, kuris darė maksimalią įtaką BVP. Atitinkamai po krizės produktyvumas sparčiai sumažėjo. Būtina paminėti, kad 2006–2007 m. ir 2014–2015 m. produktyvumas buvo neigiamas, o tai reiškia, kad turimo darbo ir kapitalo panaudojimas mažino sukuriama BVP kiekį. Remiantis Y. Zhao (2001) galima teigti, kad to priežastimi tapo technologinis progresas, kuris reikalauja mažinti darbo kaštus, diegti tobulesnes technologijas mažinant darbo vietų skaičių. Siekiant išvengti neigiamų padarinių ir pagerinti susiklosčiusią situaciją reikia imtis papildomų veiksmų (pritraukti daugiau darbuotojų, didesnę dėmesį atkreipti į naudingas žinias ir įgūdžius turinčius darbuotojus, tinkamai motyvuoti darbuotojus). 2005–2015 m. vidutinis visuminio produktyvumo faktoriaus dydis buvo tik 1,14 proc., o tai reiškia, kad turint atitinkamą darbo ir kapitalo kiekį galima paaiškinti tik tokį kiekį BVP.

Apibendrinant galima teigti, kad šaliai reikėtų kelti ir mažiausią įtaką šalies plėtrai turinčių sektorių produktyvumą. Gerinti produktyvumą siūloma keliais būdais – investuojant pinigines lėšas į šalyje esančių įmonių veiklą, šalies aprūpinimą reikalingomis technologijomis, pritraukti talentingus ir atitinkamų žinių turinčius asmenis į įmones (užimtumo skatinimas ir žmogiškojo kapitalo ugdymas).

Išvados

Produktyvumas yra svarbus ekonominės plėtros matas. Struktūrinės produkcijos ir vartojimo transformacija nuo mažos pridėtinės vertės, žemo produktyvumo ir kaimo veiklų iki produktyvesnių, didesnės pridėtinės vertės veiklų paslaugų ir pramonės sektoriuose sudaro prielaidas skatinti kompleksiškesnių produktų gamybą ir eksportą. Technologinis progresas yra pagrindinis produktyvumo augimo šaltinis.

Maksimizuojant naudą yra pasirenkama darbo ir kapitalo kombinacija, kuri mažina patiriamus kaštus ir didina tikėtiną pelną. Skaičiuojant indeksą svarbiausia yra trys veiksniai: BVP, darbo ir kapitalo dydis. Vertinant situaciją paaiškėjo, kad 2006–2007 m. ir 2014–2015 m. produktyvumas buvo neigiamas, o tai reiškia, kad turimo darbo ir kapitalo panaudojimas mažina sukuriama BVP kiekį. To priežastimi tapo technologinis progresas, kuris reikalauja mažinti darbo kaštus, diegti tobulesnes technologijas mažinant darbo vietų skaičių. Siekiant išvengti neigiamų padarinių ir pagerinti susiklosčiusią situaciją reikia imtis papildomų veiksmų (pritraukti daugiau darbuotojų, didesnę dėmesį atkreipti į naudingas žinias ir įgūdžius turinčius darbuotojus, tinkamai motyvuoti darbuotojus). 2005–2015 m. visuminio produktyvumo faktoriaus dydis buvo tik 1,14 proc., o tai reiškia, kad turint atitinkamą darbo ir kapitalo kiekį galima paaiškinti tik tokį kiekį BVP.

Autorė siūlo atsižvelgti į išskirtas pagrindines veiklos šakas, į kurias būtina investuoti, kad investicijos atsipirktų ir keltų visos šalies ekonominę situaciją. Reikėtų investuoti ne tik į produktyviausias šakas, bet ir į mažiausią įtaką šalies plėtrai turinčių sektorių produktyvumą. Tą galima daryti keliais būdais – pritraukti kuo daugiau tiesioginių užsienio investicijų, aprūpinti šalyje veikiančias įmones reikalingomis technologijomis arba pritraukti talentingų ir atitinkamų žinių turinčių asmenų bei didinti šalies užimtumo lygį.

Literatūra

- Baležentis, T. (2013). Partial factor productivity in Lithuanian family farms: the multiplier data development analysis approach. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 35(1), 25–33.
- Bruneckienė, J., Kilijonienė, A. (2011). Lietuvos regionų konkurencingumo klasterinė analizė. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*, 25(1), 60–69.
- Carlsson, M., Messina, J., Nordström Skans, O. (2015). Wage adjustment and productivity shocks. *The Economic Journal*, 253, 1–35.
- Chansarn, S. (2014). Total Factor Productivity of Commercial Banks in Thailand. *International Journal of Business and Society*, 15(2), 215–234.
- Dijkstra, L., Annoni, P., Kozovska, K. (2011). A new regional competitiveness index: theory, methods and findings. *European Union Regional Policy Working Papers*, 2, 1–28.
- Domańska, K., Kijek, T., Nowak, A. (2014). Agricultural Total Factor Productivity change and its determinants in European Union countries. *Bulgarian Journal of Agricultural Science*, 6, 1273–1280.
- Filatovaitė, D., Bratčikovienė, N. (2015). Modelling of Production Relations in The Lithuanian Economy. *Lithuanian Journal of Statistics*, 54(1), 52–60.
- Hulten, Ch. R. (2001). *New developments in productivity analysis*. University of Chicago Press.
- Jasinskis, E., Simanavičienė, Ž. (2009). Valstybės paramos įtaka ūkininkų ūkių socialinei atsakomybei. *Ekonomika ir vadyba*, 14, 257–263.

- Калужный, В. В. (2003). Теория и методы факторного анализа экономического роста. *Экономическая кибернетика. Междунар. научн. Журнал*, 3–4, 21–22.
- Kim, S., Law, M. T. (2012). History, Institutions, and Cities: a View from the Americas. *Journal of Regional Science*, 52(1), 10–39.
- Lasagni, A., Nifo, A., Vecchione, G. (2015). Firm productivity and institutional quality: Evidence from Italian industry. *Journal of Regional Science*, 55(5), 774–800.
- Latruffe, L. (2010). Competitiveness, productivity and efficiency in the agricultural and agri-food sectors. *OECD Food, Agriculture and Fisheries Papers*, 30, 1–62.
- Liučvaitienė, A., Peleckis, K. (2011). Šiuolaikinio verslo konkurencingumo formavimo ir vertinimo teoriniai modeliai ir jų taikymo galimybės. *Contemporary Issues in Business, Management and Education*, 195–210.
- Lietuvos statistikos departamentas. (2016). Bendrojo vidaus produkto ir užimtųjų skaičiaus dinamika 2005–2015 metais. [interaktyvus] [žiūrėta 2016 11 20]. Prieiga per internetą: www.stat.gov.lt.
- Meilienė, E., Snieška, V. (2010). Lietuvos pramonės konkurencingumo veiksniai eksporto politikos nuostatose. *Viešoji politika ir administravimas*, 31, 119–132.
- Peluffo, A. (2015). Foreign Direct Investment, Productivity, Demand for Skilled Labour and Wage Inequality: An Analysis of Uruguay. *The World Economy*, 38(6), 962–983.
- Puharts, A., Kloks, P. (2015). Sources of TFP growth in the Baltic states: the frontier approach. *SSE Riga student research papers*, 4(169), 1–42.
- Rakauskienė, G., Tamošiūnienė, R. (2013). Šalies konkurencingumą lemiantys veiksniai. *Verslas: teorija ir praktika*, 3, 177–187.
- Ranci, C. (2011). Competitiveness and Social Cohesion in Western European Cities. *Urban Studies*, 48(13), 2789–2804.
- Roemer, J. E. (2014). Economic development as opportunity equalization. *The World Bank Economic Review*, 28(2), 189–209.
- Rutkauskas, J., Paulavičienė, E. (2005). Concept of Productivity in Service Sector. *Engineering Economics*, 3(43), 29–34.
- Solow, R. M. (1957). Technical change and the aggregate production function. *The Review of Economics and Statistics*, 39(3), 312–320.
- Van Beveren, I. (2010). Total Factor Productivity Estimation: A Practical Review. *Journal of Economic Surveys*, 26(1), 98–128.
- Von Arnim, R., Rada, C. (2011). Labour Productivity and Energy Use in a Three-Sector Model: An Application to Egypt. *Development and Change*, 42(6), 1323–1348.
- Zamparelli, L. (2015). Induced Innovation, Endogenous Technical Change and Income Distribution in a Labor-Constrained Model of Classical Growth. *Metroeconomica*, 66(2), 243–262.
- Zhao, Y. (2001). Foreign direct investment and relative wages: The case of China. *China Economic Review*, 12, 40–57.
- Žitkus, L., Mickevičienė, M. (2013). Konkurencingumas kaip regiono plėtros siekinys. *Viešoji politika ir administravimas*, 12(3), 430–441.

The Evaluation of Economic Development: The Case of Lithuania

Irena Danilevičienė

PhD student, Lithuanian Social Research Centre, A. Goštauto st. 11, LT-01108 Vilnius
Lecturer, Vilnius Gediminas Technical University, Saulėtekio av. 11, LT-10223 Vilnius, irena.danileviciene@dsti.lt

Summary

One of the main tasks of each country is to foster economic development. The economic development creates preconditions for the country to stay competitive, to properly use the labour force and to ensure the growth of gross domestic product. It follows that the assessment of country's competitiveness is one of the major objectives of economic science and tasks addressed by the economists. The object of the research – the economic development as the way to ensure the country's competitiveness. The purpose of this article – to assess the economic development of Lithuania in 2005–2015 years. To achieve this objective the main tasks are formulated: to analyse the scientific literature in the area of the economic development, to assess the economic development of Lithuania and to make the proposals of the promotion of economic development. The following research methods have been applied: the analysis of scientific literature, both the theoretical and practical claims matching methods, the analysis of statistical data and the calculation of total factor productivity.

Keywords: *gross domestic product; labour; economic development; capital; competitiveness; productivity.*

Gauta 2018 04 09 / Received 09 04 2018
Priimta 2018 04 19 / Accepted 19 08 2018